

Yrkande

Centerpartiet

2024-10-03

Ärende nr 19

Yrkande angående Revidering av föreskrifter för avfallshantering i Göteborgs stad

Yrkandet

I kommunfullmäktige:

1. Kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att justera förslaget till föreskrifter som möjliggör auktorisation avseende transporter av hushållens grovavfall, bygg- och rivningsavfall, trädgårdsavfall, returpapper och förpackningar samt, om det bedöms kunna ske ändamålsenligt, även farligt avfall.
2. Kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att därefter skyndsamt skicka ut det reviderade förslaget till föreskrifter på samråd och utställning innan ärendet åter når kommunfullmäktige.

I april 2024 valde kommunfullmäktige att återremittera kretslopp- och vattennämndens förslag till föreskrifter för avfallshantering. Anledning var att förslaget var för långtgående i sina begränsningar avseende vem som får transportera kommunalt avfall. I praktiken skulle näringsverksamheter som förmedlar avfallstransporter via appar omöjliggöras och enbart ett fåtal upphandlade aktörer skulle få verka på marknaden.

Vi tror att det är olyckligt att slå undan benen för en växande bransch och att ändringen hade hämmat nödvändig innovation inom avfallssektorn. Enkla tjänster som möjliggör för exempelvis äldre och hushåll utan tillgång till bil att återvinna sitt avfall är i grunden något positivt. Det finns risker med olovlig dumpning, men den risken förekommer oavsett vem som enligt föreskrifterna har tillåtelse att lämna in avfall.

Det återremitterade förslaget från kretslopp- och vattennämnden innebär att vem som helst får transportera kommunalt avfall och att det är den enskildes ansvar. I föreskrifterna föreslås att det enskilda hushållet ska ha sådan kontroll över den som transporterar avfallet att det enskilda hushållet kan försäkra sig om att avfallet lämnats på återvinningscentralen.

Det positiva med förslaget är att det skapar en mångfald och konkurrens av aktörer. Enligt tjänsteutlåtandet är bedömningen att det kan bli billigare för privatpersoner att anlita hjälp för att transportera sitt avfall och att det kan ge inkomstmöjligheter för exempelvis föreningar med flera genom att ta uppdrag till att transportera privatpersoners avfall. Tjänsteutlåtandet hävdar att det nya förslaget ökar möjligheten för hushåll att få sitt avfall omhändertaget på ett enkelt sätt samt att enskilda hushållen kan uppleva en högre servicenivå om det går snabbare och lättare att få sitt avfall transporterat till återvinningscentralen än när de använder en av förvaltningens upphandlade entreprenörer. Kretslopp och vattenförvaltningen bedömer att det nya förslaget till reglering kan ge större valfrihet för hushållen.

Sammantaget bedömer dock kretslopp- och vattennämnden att förslaget riskerar att urholka det kommunala renhållningsansvaret, även miljöförvaltningen och stadsledningskontoret avstyrker förslaget. Tillsammans tillstyrker de i stället det ursprungliga förslaget som kraftigt begränsar vem som får lämna privatpersoners avfall på återvinningscentralerna.

Förslaget öppnar upp för att vem som helst kan transportera hushållens avfall och att det är det enskilda hushållets ansvar att säkerställa att avfallet lämnas på återvinningscentralen samtidigt som det inte möjliggör för kontrollfunktioner. Nämnden har tolkat återremissyrkandet som att kommunfullmäktige vill öppna för innovativa verksamheter att kunna erbjuda sina tjänster för hushållen vad det gäller att få sitt avfall förmedlat, hämtat och transporterat till återvinningscentralen. Mot bakgrund av detta har nämnden bedömt att krav riktade mot förmedlaren av transporten eller mot den som transporterar riskerar att hindra innovation. Kretslopp och vattennämnden bedömer att en egen kontrollfunktion riskerar att stå i vägen för andras innovativa lösningar

Miljöförvaltningen, som också avstyrker det återremitterade förslaget, gör bedömningen att inte att det är ändamålsenligt att rikta kravet mot det enskilda hushållet utan ser i så fall att kraven hellre riktas mot utföraren av transporten (chauffören) samt förmedlaren av transporten (appföretaget).

Vi bedömer också att det återremitterade förslaget i sig är problematiskt som det är formulerat. Vår bedömning är att även innovation behöver reglering och kontroll, men att det behöver vara tydligt, transparent och rättvist. Mot bakgrund av de oegentligheter som förekommer inom avfallsbranschen är det inte orimligt att balansera innovation mot kontrollfunktioner. En sådan reglering skulle i detta fall kunna vara ett system där transportörens infart till återvinningscentralen registreras för att säkerställa att avfallet inte dumpas. En förmedlingstjänst skulle med enkla tekniska medel kunna villkora en utbetalning till transportören mot att rätt fordon registrerats. I vissa kommuner används exempelvis QR-koder.

Efter kontakt med branschorganisationen Avfall Sverige framgår att ett möjligt sätt att säkerställa att kommunen kan upprätta en allmän kontrollfunktion samtidigt som fler aktörer än enbart de som kommunen upphandlat är att tillämpa så kallad auktorisation.

Auktorisation är inte en kommunal upphandling utan innebär att kommunen i sina föreskrifter kan formulera att alla som uppfyller kommunens auktorisationskrav får transportera hushållens avfall. Auktorisationskraven är lika för alla och ett transparent och konkurrensfrämjande sätt att låta företag och föreningar delta på samma villkor. Aktörer kan tillkomma och falla bort under auktorisationsperioden beroende på om de uppfyller kraven. Auktorisationsperioden kan i början fastställas till en kortare tid för att kunna justera kraven utifrån behov och risker som Göteborgs stad ser.

Auktorisationskraven behöver inte regleras i detalj i avfallsföreskrifterna, de kan i stället justeras utan att en ny föreskrift behöver klubbas av kommunfullmäktige. Vår bedömning är att ett auktorisationssystem kan kombinera innovation och kontroll och öppna upp för seriösa transportörer, förmedlingstjänster och föreningar att tillgängliggöra tjänster som för underlättar hushållen att lämna avfall till kommunen.

Slutligen vill vi särskilt lyfta fram miljöförvaltningens bedömning att ”så länge besöken på återvinningscentralerna behålls obegränsade utan avgift kan dumpning av avfall anses

vara mindre attraktivt för de aktörer som kommer transportera hushållens avfall.” För att förmedlingstjänster ska kunna tillåtas är det alltså väsentligt att det är fortsatt kombinerat med en avgiftsfrihet för privatpersoner att besöka återvinningscentralerna.